

فیلمی متفاوت در یک جهان زنانه

مرجان حامدی خواه - «تی تی» عنوان فیلمی به کارگردانی آیدا پناهنده است که این روزها روی پرده سینماهای ایران نشسته است و با استقبال نسبی از سوی مخاطبان روبرو شده است که در روزگار بی رونق سینمای امروز، معمولاً انتخاب اولشان فیلم‌های کمدی است و این استقبال مهر تاییدی بر این فرضیه است که فیلم‌های متفاوت از آثار رایج در سینمای ایران که با قصه‌ای جذاب و بازیگران با تجربه و خلاق همراه شده باشند از نگاه مخاطبان به دور نمی‌ماند. «تی تی» قصه متفاوتی را در فضایی رئالیسم جادویی روایت می‌کند. زنی ساده و روستایی که می‌خواهد بشریت را نجات بدهد و با فیزیک دانی آشنایی شود که روی فرضیه‌ای درباره بابان جهان کار می‌کند. نیروی عشق «تی تی» اینجابه عنوان یک نیروی نجات بخش عمل می‌کند که می‌تواند جهان محاسبانی و منطقی ابراهیم را در هم بریزد و در او تعادل ایجاد کند. عشقی که شامل حال نامزدش امیر سلسان که از او به عنوان ابزاری برای پول در آوردن استفاده می‌کند نیز می‌شود. التناز شاکر دوست، پلر سا پیروفر و هوتن شکیبا بازیگران این فیلم هستند که هر سه به خوبی از پس ایفای این نقش‌ها

برآمده‌اند و توانمندی‌هایشان را در بازیگری به رخ می‌کشند. «تی تی» بعد از دو فیلم «ناهیید» و «اسرافیل» سومین فیلم آیدا پناهنده است که جهان زنانه‌ای دارد و به دور از نگاه فمینیستی به مسائل و دغدغه‌های زنان فیلم‌هایش بانگاهی انسانی می‌نگرد. برای همین هم شخصیت‌های فیلم‌هایش سیاه و سفید نیستند و هر کدام می‌توانند ویژگی‌های خوب یا بد داشته باشند. فیلمنامه «تی تی» را آیدا پناهنده به همراه همسرش ارسلان امیری نوشته است و تهیه‌کنندگی و کارگردانی آن را هم بر عهده گرفته است. این فیلم در سی و نهمین دوره جشنواره فیلم فجر به نمایش درآمد که به دلیل نمایش این فیلم در جشنواره بین‌المللی فیلم توکیو ۲۰۲۰ از دوری در دو بخش بهتر بن فیلم و بهتر بن کارگردانی جشنواره فیلم فجر کنسل گذاشته شد اما به عنوان بهتر بن فیلم از نگاه منتقدان و تماشاگران این جشنواره انتخاب شد و در جدول رده‌بندی منتقدان مجله فیلم، برگزیده دو بخش بهتر بن فیلم و بهتر بن فیلمنامه شد. میلاد جلیل زاده و شاهین شجری کهن دو منتقد سینما درباره فیلم سینمایی «تی تی» باروزنله صبا گفتگویی کرده‌اند و از ضعف‌ها و قوت‌های این فیلم گفته‌اند.

میلاد جلیل زاده:

تنفر از مردها و نگاه فمینیستی در «تی تی» دیده نمی‌شود

مردهای این قصه، عادی‌تر و تپیکال هستند و او یک زن نمونه و خاص است که این‌ها همه به فیلمساز آن بازی می‌گردد که یک زن است. مردهای این فیلم ایرادهایی دارند ولی زن کامل است و همین باعث می‌شود که قصه مربوط به آن دو مرد باشد که با همین ضعف‌هایشان قصه بیشتری هم دارند.

زمانی که قصه بر خورد این دو نوع مرد و این دو تیپ را با یک زن برگزیده و کامل می‌بینیم، جدا از این که در واقعیت می‌تواند اتفاق بیفتد یا نه اما در نهایت طرف مردی را می‌گیرد که انسان فهمیده‌تری است، ابراهیم دختری دارد که هنوز کوچک است ولی تی تی چه با ابراهیم از دواج کند و چه همچنان عشق او باشد، تلنگری به ابراهیم زده و به او برای حمایت‌گری از دخترش کمک کرده است.

«تی تی» از نظر بازی بازیگران، تصویربرداری، صداگذاری، تدوین و... در چه سطحی پیش رفته است؟

این فیلم در دیگر جهات از جمله صداگذاری، تدوین و... فیلم خوب و سرپایی است. تصاویر عجیب و غریب چشم‌گیر زیادی ندارد اما جلوه‌فروشی هم نکرده است. از نظر بازی‌ها نیز همه بازیگران اصلی خوب عمل کرده‌اند و هوتن شکیبا بازیگر نقش امیر سلسان بهتر از بقیه ظاهر شده است.

این فیلم در شهرستان ساخته شده است و فکر می‌کنم برای درآمدن این وضعیت عجیب در قصه، لازم بوده است.

ساخته شدن فیلم‌های خارج از تهران یکی از نیازهای سینمای ماست. در سال‌های اخیر فقط طبقه متوسط شهری آپارتمان‌نشین را در فیلم‌ها دیدیم و از دغدغه‌های انسانی‌تر مثل مهاجرت، فرزندان و... که مختص این طبقه است دور شده‌ایم و فضای فیلم‌هایی مثل «تی تی» انسانی‌تر می‌توانند به این مسائل نگاه کنند.

به نظر شما فیلمساز با به تصویر کشیدن یک زن کامل و بی نقص در برابر مردانی که ناقص‌اند، نگاهی فمینیستی را دنبال می‌کند؟

فیلمساز، زنی را نشان می‌دهد که زن کلملی است و مردهایش ناقصند. و به دلیل همین ناقص بودن، مردها شخصیت‌پردازی کامل‌تری هم دارند. چون در شخصیت‌پردازی، در آوردن یک سطح صاف و صیقلی و بدون هیچ ایرادی، خیلی تپیکال‌تر از شخصیتی است که ایراداتی دارد.

در این فیلم، نوع مواجهه مردها با این زن را می‌بینیم. من نه

میلاد جلیل زاده منتقد سینما بر این باور است که فیلم «تی تی» با وجود آن که شخصیت بی نقص و کاملی را از تی تی در برابر شخصیت‌های ناقص دو مرد قصه‌ارایه می‌کند، اما نگاه فمینیستی و تنفر از مردها در این فیلم دیده نمی‌شود.

او معتقد است که فیلم «تی تی» با وجود آن که تصاویر عجیب و غریب زیادی ندارد اما جلوه‌فروشی هم نکرده است.

در باره فیلمنامه، قصه و شخصیت پردازی‌های فیلم «تی تی» بگوئید که قدر خوب عمل کرده است؟

در داستان نویسی عاشقانه کهن لگویی داریم که مردی با عشق بر خورد می‌کند و متحول می‌شود. این عشق واسطه‌ای است در این داستان‌ها که مرد از این حالات فارغ شود. گلهی ریاضت دینی و علم برای اومطرح است و گاهی هم به دنیا دوستی و موفقیت‌های فوری شغلی در زندگی گرفتار است و زمانی که با عشق بر خورد می‌کند، به مفهوم واقعی زندگی پی می‌برد. در فیلم «تی تی» هر دو مورد را داریم، ابراهیم که گرفتار علم است و نجوم می‌خواند. دیگری هم امیر سلسان است که آدمی پیر و منطقی سود است و از همسرش برای پول در آوردن سوء استفاده می‌کند و بعد هر دوبا تی تی برخورد می‌کنند و هر کدام به نوعی واکنش شیمیایی نشان می‌دهند. ابراهیم که آدم منطقی است و دائم سر به سوی آسمان دارد، در ادامه به سمتی می‌رود که در جایی از زنی حمایت کند و به جای نجات دادن دنیا یک کمک جزئی به یک نفر کند و این عشق باعث می‌شود که کاری فراتر از مسائل کالی و همیشگی‌اش انجام دهد.

از آن سوی دیگر امیر سلسان است که وقتی رقیب عشقی برایش پیدامی‌شود، خشونت به خرج می‌دهد. او که هیچ وقت کاری برای تی تی نکرده است و هیچ کمکی به او نکرده است وقتی می‌بیند که عشقش در حال از دست رفتن است، دست به کار می‌شود.

این دو تیپ در قصه‌های مختلف دیده می‌شوند که معمولاً یکی از آنها دیده می‌شود و مثلثی عشقی را تشکیل می‌دهند. تی تی یک زن برگزیده و کامل است که نمی‌دانم در واقعیت نمونه واقعی آن پیدامی‌شود یا خیر.

تی تی حتی با این که ابراهیم خیلی بهتر است اما به نامزدش که از او سوء استفاده می‌کند، همچنان وفادار است. زنی اثری و اساطیری و در عین حال خیلی ساده و روستایی است.

در این فیلم بلکه در هیچ یک از فیلم‌های دیگر آیدا پناهنده، تنفر از مردها را ندیده‌ام.

ممکن است مردی بوده است که یکی بد و دیگری بهتر بوده است اما نفرت از مردها دیده نمی‌شود. موضوعی که در فیلم‌های تهمینه میلانی دیده می‌شود و گاهی به طور استثنا مرد خوب هم در قصه‌اش دارد.

در باره پرداختن به موضوع چالش برانگیز رحم‌اجاره‌ای در این فیلم چه فکر می‌کنید؟

موضوع رحم‌اجاره‌ای از فیلم «دعوت» ساخته ابراهیم حاتمی کیا در سینمای ایران به راه افتاد. فکر می‌کنم بیش از آن که مسئله جامعه امروز ما باشد، تنها یک ابزار دراماتیک خوب به دست فیلمساز می‌دهد که با آن قصه پردازی کند.

مثل سوژه خواهر و برادری که از کودکی همدیگر را ندیده باشند و در بزرگسالی همدیگر را ببینند و بفهمند که خواهر و برادرند. این موضوع در واقعیت به ندرت اتفاق می‌افتد اما ابزاری دراماتیک برای فیلمساز است.

به طور کلی، بحث تولد یک بحث فلسفی و عمیق است اما فیلمساز در فیلم «تی تی» می‌خواهد با پرداختن به رحم‌اجاره‌ای، بهره‌کشی از زن را نشان بدهد.